

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In qua tractatur de Virtute ac Sacrameto Pœnitentiæ

Bosco, Jean a

Lovanii, 1670

Concl. II. Attritio concepta ex turpitudinis peccati confideratione, vel ex gehennæ & pœnarum metu, potest excludere omnem voluntatem peccandi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73393)

...iuxta illud D. Augustini lib. de nat. & grat. c. 57. Sub lege est, qui timore supplicis, quod lex minatur, non amore iusticie, se sentit abstinere ab opere peccati, nondum liber, nec alienus à voluntate peccandi. In ipsa enim voluntate reus est, quæ mallet si fieri posset non esse quod timeat, ut libere faciat, quod occulte desiderat.

Unde Serm. 15. de Verb. Apost. ait: Qui timore pœnæ non concupiscit, scilicet exterius, pœnia concupiscit interius. Et lib. 50. Homil. Homil. 28. Si propterea non facis furtum, quia times vendicari, vitus fecisti, in corde fecisti: furti reus es, & nihil tulisti. Similiter scribit Epist. 2. ad Bonificium cap. 9. ubi: Quid est boni cupiditas, nisi charitas? ... Tunc bonum concupiscit incipit, quando dulcescere, id est amari seu appeti, ceperit: quando autem timore pœnæ, non amore iusticie fit bonum, nondum bene sit bonum: nec sit in corde, hoc est in animo & voluntate, quod fieri videtur in opere, quando mallet homo non facere, si posset impune.

Porro Epist. 144. sic inquit: Inimicus iusticie est, qui pœnia timore non peccat: amicus autem est, si eius amore non peccet, tunc enim verè timeat peccare. Nam qui gehennas metuit, non peccare metuit, sed ardere, ille autem peccare metuit, qui peccatum ipsum sicut gehennas odit. Præmiserat autem: Quis coram Deo imotens invenitur, qui vult fieri quod vetatur, si subtrahas quod timetur? At per hoc in ipsa voluntate reus est, qui vult facere quod non licet fieri, sed ideo non facit, quia impune non potest fieri. Ergo secundum D. Augustinum Attritio ex metu gehennæ concepta non potest excludere voluntatem peccandi.

Si, inquam, hoc argumentum reposueris, rem acu tetigisti; jam, inquam, tetigeris punctum controversiæ, quod est inter Doctores Catholicos, pro quo enodando & cauleando pono sequentem resolutionem:

CONCLUSIO II.

Attritio concepta ex turpitudinis peccati consideratione, vel ex gehennæ & pœnarum metu, potest excludere omnem voluntatem peccandi.

Ante probationem oportet investigare, & declarare, quid à Concilio intelligatur per turpitudinem peccati, & metum gehennæ ac pœnarum.

Aliqui per gehennam intelligunt pœnam æternam tam sensus quàm damni; nomine autem pœnarum existimant comprehendi in primis pœnam purgatorii, deinde alia damna temporalia, quibus Deus solet punire peccata, etiam in hac vita; nam adducitur in exem-

plum Pœnitentia Ninivitarum, quæ concepta fuit ob metum excidii suæ civitatis, quod Deus comminatus fuerat. Et quidem sicut Deus comminatur pœnas æternas, sic etiam comminatur pœnas huius sæculi ad terrendos homines: ergo ejusmodi motivum bonum est & honestum & sufficiens ad veram Attritionem. Ita Cardinalis Lugo disp. 5. n. 137.

Qui ibidem n. 140. notat, Attritionem debere esse dolorem de peccato cum aliquo respectu ad Deum; adeoque infamiam merè humanam, & in universum quæcumque pœnam, prout ab homine infligendam, non esse motivum veræ Attritionis.

Ratio ejus est; quia ad omnem justificationem requiritur conversio ad Deum; saltem imperfecta: hoc enim ad minus videtur exigere loca Scripturæ & Patrum, ubi peccator invitatur ad satisfaciendum Deo; & ad petendum veniam sui peccati: nam qui non movetur ex timore vel amore Dei, sed ex timore hominis, ille nullo modo satisfacit Deo, nec honorat Deum, nec præfert Deum creaturæ; non enim relinquit peccatum propter aliquam perfectionem, quam recognoscit in Deo, sed propter potentiam judicis creati, vel aliud simile. Requiritur autem in omni vera conversione, quod detur aversio à peccato, & conversio ad Deum; sicut in peccato fuit aversio à Deo, & conversio ad creaturam. Huiusque Eminentiſſimus de metu gehennæ & pœnarum.

Consequenter autem turpitudinem peccati interpretatur injuriam, irreverentiam, inobedientiam, seu offensam contra Deum; existimans dolorem de furto v. g. propter specialem malitiam furti, prout opponitur iustitiæ, sine alio respectu ad Deum, nullatenus esse sufficientem Attritionem, quicquid in oppositum sentiat Svarius disp. 5. sect. 3.

Ratio Lugonis est, quia sicuti non sufficit ad veram Attritionem considerare peccatum, ut causativum pœnæ apud judicem humanam, quia illud motivum non facit hominem converti ad Deum, sed ad judicem, quem timet; ita non sufficit considerare peccatum, prout præcisè opponitur regulæ rationis in ordine ad convictum humanum; quia illud motivum non convertit hominem ad Deum, sed ad regulam rationis, & ad convictum humanum. Quare per hunc dolorem nullo modo tollitur aversio à Deo posita per peccatum.

Nec obstat Tridentinum; quia ibi non ponitur pro motivo Attritionis quæcumque turpitudinem moralis, sed turpitudinem peccati, peccatum autem, ut peccatum, dicit oppositionem cum Deo: nam ut suppono ex materia de peccatis, licet malitia moralis possit desumi per oppositionem ad regulam rationis, malitia tamen peccati, ut peccatum est, non sumitur, nisi in ordine ad Deum: Hæc ille.

Sed non placent Arziagæ disp. 1. r. n. 7. unde ad

7. qui purat Attritionem debere esse dolorem cum aliquo respectu ad Deum. Ratio ejus.

8. Quid idem Aucto intelligat per turpitudinem peccati. Pura malitia cum aliquo respectu ad Deum. Prima ejus ratio.

Secunda;

9.

motivi

ntum

ngui à

m ali-

vide-

ax de

boni-

otivo

ia non

enter

arita-

ontri-

quen-

m of-

ui ab

ctum

iver-

Vide

diff-

diff-

cato-

, ut

tatem

fficax

annes

5. n.

Tri-

acra-

dolor

pro-

ntel-

vide-

uprà

ctio,

(qui

, ut

lor ac

no non

u di-

per-

quæ

fun-

qua

ispo-

ffig-

can-

di,

Objeccio

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

Responsio
Arriagæ ad
primam ra-
tionem.

ad primam rationem respondet: Homo sciens Deum esse caput naturæ rationalis, profectò uti peccando contra naturam rationalem eo ipso scit illum offensum, etiamsi nullo modo intendat eum offendere; ita eadem etiam ratione, dum dolet se peccasse, eò quòd offenderit eam naturam, cujus agnoscit Deum esse caput, jam eo ipso ad Deum in actu exercito, & implicitè saltem convertitur, etsi non habeat pro motivo formali ejus detestationis malitiam, quæ in Dei offensâ quâ tali reperitur. Hæc ille.

Rejicitur
ab Auctore.

At contra: Nonne peccatum ut peccatum, est aversio à Deo ut Legislatore, & non solum ut est caput naturæ rationalis? Planè sic iudico, & alii mecum. Ex quo ergo probatur, quòd sufficit conversio ad Deum, ut solummodo est caput naturæ rationalis? Deinde peccatum ut peccatum; nonne est explicita conversio ad creaturam? Quid ergo mirum si requiratur ad justificationem explicita conversio ad Deum? Juxta illud Zachariæ 1. v. 3. *Convertimini ad me ait Dominus exercituum, & convertar ad vos (quis dubitat an explicitè?) dicit Dominus exercituum.*

10.
Responsio
Arriagæ ad
secundum
argumen-
tum Lugo-
nis.

Ad secundum argumentum Lugonis desumptum ex Concilio Tridentino respondet Arriaga sup. n. 8. Aversio à natura rationali, quæ de factò est, non alio vocabulo nominatur ab ullo, nisi peccatum; unde non debuit Concilium querere alia vocabula, ut designaret propriam malitiam illius, etiamsi non requisivisset dolorem sub ea consideratione reflexè accepta.

Rejicitur ab
Auctore.

Sed contra: illa aversio alio vocabulo nominatur ab omnibus malitia moralis, non autem peccatum, nisi cum addito, philosophicum; & ideo Tridentinum propriè est intelligendum de illo peccato, quod communiter & simpliciter est tale, cum nihil obstat.

11.
Obiectio.

Dices: Attribitio potest concipi ex aliis motivis, quàm ex timore penarum & consideratione turpitudinis peccati; ideo enim notanter posuit Concilium illud verbum, *Communiter concipitur*. Sicuti ex eo quòd Concilium Florentinum in decreto Eugenii §. *Septimum est Sacramentum*, ponat ly. *Regulariter*, ibi: *Causa efficiens Matrimonii regulariter est mutus consensus per verba de presenti expressus*, colligit Ecclesia, signum expressivum consensus, non necessariò esse verba propriè dicta, sed posse validè, & subinde licitè, contrahi Matrimonium per nuptus, & alia signa æquivalentia.

12.
Responsio.

Porro inter alia motiva Attritionis, quid prohibet enumerare turpitudinem contra naturam rationalem? Item specialem malitiam v. g. furti, prout opponitur justitiæ, sine ullo respectu ad Deum? Respondeo, nihil prohibet. Sed numquid ideo tale motivum, vel talia motiva sufficiunt ad veram Attritionem, quæ in Sacramen-

to requiritur ad justificationem? Non autumo sufficere. Neque enim asserit Tridentinum, omnem Attritionem disponere ad gratiam Dei impetrandam in Sacramento, sed cum illa clausula: *Si voluntatem peccandi excludat cum spe veniæ*, quasi diceret, illa dumtaxat disponit, quæ excludit voluntatem peccandi cum spe veniæ.

Et verò à natura rationali speratur veniæ? Nonne à Deo Auctore supernaturali, qui gratuito abluit & sanctificat, signans & ungens Spiritu promissionis sancto, id est, cum remissione peccatorum simul infundens fidem, spem, & charitatem?

Audi, de qua spe loquitur Tridentinum: *Et dum peccatores se esse intelligentes (inquit sess. 6. c. 6.) à divina iustitia timore, quo niliter concutiuntur, ad considerandam Dei misericordiam, convertendo, in spem eriguntur, fidentes Deum sub propter Christum propitium fore.* Quid tibi videtur Arriaga? Num sine expressa conversione ad Deum potest haberi talis fiducia?

Quomodo ergo asserit supra n. 10. Constat probabilissimè dici, sufficere pro Attritione (utique requisitâ à Tridentino ad justificationem in Sacramento) turpitudinem peccati, etiam ut est contra naturam rationalem, estò non ordinetur ad Deum?

Veniò ad aliud motivum, & quæro, an Attritio concepta ex speciali turpitudine v. g. furti, ut opponitur justitiæ, excludat voluntatem peccandi? Quis non videt cum tali Attritione posse stare voluntatem peccandi contra castitatem, cæterasque virtutes distinctas à justitiâ? Invenies enim qui malent milles mori, quàm furari, tamen si passim fornicentur, aliisque peccatis contra castitatem abundant. Itaque illa Attritio non excludit voluntatem peccandi; ac proinde non disponit ad gratiam Dei in Sacramento impetrandam.

Liquet ergo quòd Concilium Trident. dum Attritionem statuit quasi materiam Sacramenti Poenitentia, patet, inquam, quòd loquitur de Attritione non qualitercumque honestâ sed de Attritione elicitâ, aut certè imperatâ ex motivo virtutis supernaturalis spei; adeoque gehennam aliasque penas, uti etiam turpitudinem peccati, eatenus tantùm esse motivum sufficiens, quatenus considerantur, ut privant hominem æternâ beatitudine, pro semper; aut certè pro aliquò tempore.

Hinc Concilium Trident. sess. 14. can. 5. qui correspondet cap. 4. *Si quis dixerit eam Contritionem, quæ paratur per discussionem, collectionem, & detestationem peccatorum, quâ quis recogitat annos suos in amaritudine anime suæ, ponderando peccatorum suorum gravitatem, multitudinem, seditatem, amissionem æternæ beatitudinis, & æternæ damnationis incursum cum proposito melioris vite, non esse veram & utilem dolorem, nec præ-*

Non omnib.
Attritio dicitur
ponit ad
gratiam impetrandam
in Sacramento.

16.
Quid sit
spei veniæ
Quid sit
tributio
in Sacramento.

13.
Sine expressa
conversione ad
Deum non
habetur spei
veniæ.

14.
Attritio
concepta
ex speciali
turpitudine
furti, atque
ponitur in
Attritione,
non
excludit
voluntatem
peccandi.

15.
Conc. Tri-
dent. loquitur
de Attritione
ut est
elicitâ
imperatâ
ex motivo
virtutis spei.

Conc. Trident.

13.
Attritio
concepta
ex speciali
turpitudine
furti, atque
ponitur in
Attritione,
non
excludit
voluntatem
peccandi.

... ad gratiam, sed facere hominem hypocritam & magis peccatorem..... anathema sit.

Ubi, ut vides, si tamen oculos apertos habetas ad videndum, inter cetera motiva enumerat amissionem eternae beatitudinis, quam alius verbis expresserat cap. 4. dicens: Cum spe venia.

16. Nam quid aliud est spes veniae, quam spes eternae beatitudinis? Quippe venia, quam peccator sperat, quid aliud est quam iustificatio? Iustificatio autem secundum Tridentinum fess. 6. c. 7. Non est sola peccatorum remissio, sed & sanctificatio, & renovatio interioris hominis per voluntariam susceptionem gratiae & donorum; unde homo ex iniusto sit iustus, & ex inimico amicus, ut sit heres secundum spem vitae aeternae.

Et verò peccator, qui sperat hereditatem vitae aeternae, nonne considerat se eam amississe? Jam autem Attritio secundum Tridentinum supra cap. 4. non disponit ad Dei gratiam impetrandam in Sacramento, nisi sub hac conditione: Si voluntatem peccandi excludat cum spe veniae; ut ut sit de honestate Attritionis, quae pure putè conciperetur ex timore gehennae, & poenarum, praecise secundum se, ut adherunt dolore aliquem naturalem, praedicando à Deo, & ab aeterna ejus visione, ac fruitione, quae de facto privant.

Si dixeris cum Arriaga disput. 11. nu. 13. ipsae poenae purgatorii sunt sufficientissimum motivum Attritionis, & tamen ille non deterret eam ratione, quatenus causant dilationem beatitudinis; quia si homo toto eo tempore, quo in purgatorio est futurus, maneret in hac vita, haberet omnino eandem dilationem ejus beatitudinis; certum autem est, eam mansionem in vita non habere vim deterrendi, quàm poenae purgatorii: ergo haec non movent ad Attritionem ratione beatitudinis, quam vel ad tempus differant, vel omnino impediunt, sed aliunde, hoc est, ratione eorum gravissimorum cruciatuum. Haecenus ille.

Respondeo breviter: in hac vita non habetur omnino eadem dilatio beatitudinis, quae habetur post hanc vitam, quippe in hac vita adeptio beatitudinis impossibilis est, post hanc vitam, nisi aliquid obstat, actum conceditur beatitudo. Quis autem ambigat carentiam rei impossibilis non habere illam vim deterrendi, quam habet privatio rei possibilis, & debita?

Ad aliud argumentum ejusdem Auctoris ibidem, videlicet: Ninivitas vix videntur apprehendisse alias poenas, quàm mortem temporalem, excidium civitatis &c. Respondeo nusquam definiri, Ninivitas consecutos veniam peccatorum. Quid ergo? Misericordiam.

Audiamus Tridentinum fess. 14. cap. 4. Hoc timore (loquitur de Attritione quae communiter concipitur ex metu gehennae & poenarum, vel turpitudinis peccati consideratione) utiliter concessi Ninivitas, ad Tona praedicationem plenam terroribus poenitentiam egerunt, & misericordiam à Domino impetrarunt.

Per quam utique misericordiam intelligere possumus, mitigationem poenae illius imminenti, quam Jonas eis praedixerat hinc verbis: Abhuc quadraginta dies, & Ninive subvertetur, Jon. 3. v. 4. Unde sequitur v. 10. Et vidit Deus opera eorum, quia conversi sunt de via sua mala; & misertus est Deus super malitiam; quam locutus fuerat, ut faceret eis, & non fecit.

Et verò, quae illa malitia, quam locutus fuerat, nisi subversio Ninive? Utitur autem Tridentinum illo exemplo, non ita ut probet, Attritionem cum Sacramento sufficere ad justificationem (nam tunc temporis requirebatur Contritio charitate perfecta, quam an habuerint Ninivitas, incertum est; quamvis piè credi possit, aliquos saltem eam habuisse) quàm ad probandam honestatem Attritionis contra haereticos, qui dicebant eam esse peccaminosam.

Quidquid ergo sit de Ninivitis, an omnes, vel saltem aliqui conversi fuerint à via sua mala; & ab iniquitate, perfecte ac sufficienter ad accipiendam veniam peccatorum, mihi certum est, & omnibus esse debet, solum motivum excidii temporalis nequam sufficisse: est fore proportionatum ad honestam Attritionem, quae à Deo remuneraretur temporalis poenae relaxatione.

Ex his patet responso ad tertium argumentum Arriaga: Si, inquit, in statu purae naturae relinqueretur homo, & peccaret mortaliter, haud dubiè mereretur eandem poenam, quam jam; uti eam merentur, qui cum ignorantia invincibili beatitudinis (quam non Christiani habent maximam ex parte) cum scititia tamen Dei eum offendit graviter: negari autem non potest, quin etiam tunc sanctè possent homines ex earum poenarum timore retrahi à peccato; & verò de facto id potest contingere. Nam si aliquis haberet ignorantiam invincibilem aeternae beatitudinis ex minus bona instructione Parochi, certè adhuc ex timore eorum cruciatuum aeternorum posset alteri honestissimè, ut ex terminis patet.

Respondeo, honestissimè naturaliter transeat; honestissimè supernaturaliter, sicut oportet; ut ei justificationis gratia conferatur, vel solum in Sacramento, nego. Nam juxta principia Scoti; non datur actus supernaturalis, nisi circa objectum supernaturale; non datur actus supernaturalis, nisi Theologicus fidei,

Per misericordiam, quam concesserunt Ninivitas, possimus intelligere liberationem à subvertionis civitatis.

19. Quare Tridentinum illo exemplo, non ita ut probet, Attritionem cum Sacramento sufficere ad justificationem.

20. Responso ad 3. argumentum Arriaga.

Non datur actus supernaturalis nisi circa objectum supernaturale, nisi Theologicus fidei,

spei, aut charitatis spei, quidquid alii sine sufficienti fundamento contrarium sentiant, ut probavimus sect. 1. concl. 2.

Certè ipse Ariaga tom. 5. disp. 12. n. 25. fatetur, non posse quem atteri de peccatis (intellige sufficienter ad eorum remissionem in Sacramento) propter penas inferni, nisi credat se posse obtinere à Deo veniam; aliàs (inquit ille) cur doleret, aut cur proponeret emendationem? Obtinere autem veniam, quid aliud est, sicut supra dixi, quàm accipere remissionem peccatorum, & jus ad aeternam hereditatem? Ergo aeterna hereditas, quæ indubiè supernaturalis est, ingreditur motivum veræ Attritionis, quæ requiritur ad Dei gratiam impetrandam in Sacramento.

Neque excusat ignorantia invincibilis, quia Attritio supernaturalis, aut alius actus æquivalens, tam necessariò requiritur, quàm ipsa Attritio secundum se; sicuti ergo non justificaretur per Sacramentum, qui accederet sine ullo prorsus dolore, eò quòd invincibiliter ignoraret ejus necessitatem, ita pari ratione non justificaretur, qui accederet cum Attritione tantùm naturali purè putè conceptâ ex metu gehennæ, quatenus adfert aliquem dolorem naturalem, eò quòd invincibiliter ignoret beatitudinem, quam debet sperare.

Alioquin solis viribus naturæ, sine præveniente Spiritus sancti inspiratione, atque ejus adjutorio, poterit peccator penitere, sicut oportet, ut ei justificationis gratia conferatur, cujus oppositum definitum est à Concilio Tridentino sess. 6. can. 3. sub hac forma verborum: *Si quis dixerit, sine præveniente Spiritus sancti inspiratione, atque eius adjutorio, hominem credere, sperare, diligere, aut penitere posse, sicut oportet, ut ei justificationis gratia conferatur, anathema sit.*

Ecce Penitentia adjungitur à Concilio actibus theologicis in substantia supernaturalibus, quo tacitè significet, & ipsam Penitentiam justificativam esse actum in substantia supernaturalem, puta actum spei, aut charitatis; quamquam distinctè enumeret illos actus propter diversum modum tendendi in idem objectum, scilicet per modum prosecutionis, & per modum fugæ; non quòd Penitentia fugiat beatitudinem, quam spes prosecutionis, sed quia fugit illud quod beatitudinis consecutionem potest impedire, hoc est, detestatur peccatum, quatenus impedit consecutionem beatitudinis; detestatur, inquam, peccati turpitudinem, & penam ejus aeternam, vel temporalem, quatenus impediunt beatitudinem, quam peccator sperat per remissionem peccatorum obtinere.

Itaque Attritio, quæ requiritur in Sacra-

Conclusio.

mento, oportet ut sit vel actus elicitus spei, aut certè imperatus; talis autem non invenitur in homine, qui ignorat sive vincibiliter, sive invincibiliter beatitudinem aeternam.

His ita prælatis de motivis Attritionis, seu Contritionis imperfectæ, quæ Attritio dicitur, nullo negotio probabitur Conclusio. Quid enim illustrius & evidentiùs, quàm intentionem efficacem finis inferre electionem medii necessarij? Itaque Attritio, quæ concipitur ex metu gehennæ, aut consideratione turpitudinis peccati, quatenus gehenna, & turpitudinis peccati impediunt consecutionem beatitudinis, necessariò excludit omnem voluntatem peccandi, cum qualibet voluntas peccandi impediatur consecutionem beatitudinis. Nec putò Divum Augustinum umquam hoc negasse, ut patet ex Concl. sequenti, ubi specialiter de mente Divi Augustini in hac controversia.

Interim confirmò Conclusionem ex Concilio Trident. imprimis sess. 6. can. 8. qui talis est: *Si quis dixerit, gehenna metum, per quem ad misericordiam Dei de peccatis dolendo confingimus, vel a peccando abstinemus, peccatum esse, aut peccatores peiores facere, anathema sit.*

Ergo metus gehennæ, secundum Tridentinum, potest excludere omnem voluntatem peccandi, cum non sit major ratio de una voluntate, quàm de alia: nam Deus, cujus est infligere gehennam, scrutatur renes & corda, & non tantùm peccata externa punit, sed etiam interna & occultissima; qui ergo efficaciter timet gehennam, non solum continebit se à peccatis externis, sed etiam à voluntate interna peccandi, quam optimè novit gehennam promereri.

Quia tamen respondere aliquis posset, *ly Per quem* in illo Canone non significare causam finalem, sed solum occasionem aliquam seu principium extrinsecum, hinc subijcio alium locum ejusdem Concilij ex sess. 14. cap. 4. ibi: *Illam verò Contritionem imperfectam, quæ attritio dicitur, quoniam vel ex turpitudine peccati consideratione, vel ex gehenna & penarum metu committere concipitur, si voluntatem peccandi excludat &c.*

Ergo supponit Concilium, Attritionem, quæ concipitur propter (ita quippe interpretatur *ly Ex Suarius* 3. p. q. 85. a. 1. disp. 5. sect. 2. n. 7.) turpitudinem peccati, aut gehennæ metum, posse excludere voluntatem peccandi, aliàs frustra apponeret illam conditionem, utpote impossibilem.

Sicuti frustra diceret Conc. potest homo absque gratia Dei abstinere ab omni peccato. si velit, quia non potest hoc velle sine gratia Dei.

Ergo

Neque excusat ignorantia invincibilis.

22. Non potest peccator sufficienter penitere solis viribus naturæ.

Concl. Trid.

Quare Trident. distinctè enumeret actus spei & Penitentia.

23. Probatur Concilio quod attritio non inferat electionem nisi intentionem medii necessaria.

27. Probatur.

24. Confirmatur et Concilio Trident.

25. Probatur.

25. Alia confirmatur et Concilio.

26. Probatur à similit.

Ergo similiter frustra diceret : Attritio, que concipitur ex metu sive propter metum gehennæ, disponit ad impetrandam gratiam Dei in Sacramento, si voluntatem peccandi excludat, supposito quòd non possit illam voluntatem excludere.

Docet ergo Concilium, propter metum gehennæ peccatorem posse abstinere à peccando, sive metum gehennæ posse excludere voluntatem peccandi : & cum non sic major ratio, ut dixi, de uno peccato, quàm de alio, Concilium intelligendum venit de omni peccato.

Sed contra, inquit Adversarii, qui dolet de peccato propter pœnam, magis dolet de pœna, juxta illud communiter Receptum: Propter quod nunquamque tale, & illud magis; ergo si peccandum foret, vel ardens, potius eligeret peccare, quàm ardere : ergo talis dolor non excludit voluntatem peccandi.

Respondeo, de facto neminem posse eligere peccatum ad evadendam pœnam, cum ipsi peccato infallibiliter sit annexa pœna; adeoque peccare (juxta legem Dei ordinatam) non est medium evadendi pœnam, sed vice versâ, non peccare est medium; ergo qui efficaciter dolet de pœna, necessariò eligit non peccare.

Dices; saltem si nulla esset pœna constituta, vellet peccare. Respondeo, vellet peccare, id est, haberet actualem voluntatem peccandi, si abesset illa pœna, nego; vellet peccare, id est, ex vi præcisè illius actûs non vitaret peccatum cessante pœnâ, concedo totum. Sed quid tum? Numquid ideo de facto peccat? Quinimmo, etsi habitualiter ita esset constitutus, ut si sciret nullam pœnam esse constitutam, peccaret, adhuc stare propositum non peccandi de cætero: nam voluntas merè habitualis, & in sola animi preparatione nihil operatur.

Alioquin qui, putans invincibiliter se occidere feram, occideret hominem, reus esset homicidii, & foret irregularis, si posita scientiâ occidisset. Similiter frangeret jejunium, qui ex ignorantia invincibili comederet carnes, comesturus tamen si scivisset esse jejunium, quæ sunt inaudita. Longè ergo diversa sunt peccat, & peccaret; nisi velis admittere hominem toties peccare, quoties peccasset, si tales vel tales circumstantiæ occurrissent. Quòd ergo quis peccaret, si abesset pœna, nisi actualiter dicat, Volo peccare, si abstinet pœna, nullum est peccatum.

Sed antequam pergamus, allubescit audire Jansenium de Gratia Christi Salv. l. 5. c. 34. quod sic incipit: Nam quòd isti Scholastici dicunt, istam sententiam suam (pœna dolorem peccati propter gehennæ metum excludere posse omnem peccandi voluntatem,

& continere propositum bonæ vitæ, seu servandi totam legem Dei, itemque esse dispositionem sufficientem ad justificationem cum Sacramento obtinendam) in Concilio Trident. satis evidenter tradi, quando dicit, quòd Attritio quamvis sine Sacramento Penitentia per se ad justificationem perducere peccatorem nequeat; tamen eam ad Dei gratiam in Sacramento Penitentia impetrandam disponit; non mediocriter mihi allucinari videntur: Tridentinum enim potius vice versâ, multis locis evidenter significat, numquam justificationis gratiam sive extra Sacramentum, sive in Sacramento, tam Penitentia, quàm Baptismi, adultis dari, nisi Contritio antecedit.

Nam in primis disertis verbis docet, materiam Sacramenti Penitentia esse Contritionem, eamque ad peccatorum remissionem ex Dei institutione requiri. Et can. 4. damnat eos anathemate qui negaverint, Contritionem, Confessionem, & Satisfactionem esse tres partes Penitentia. Et ne quis ignoraret, quid esset ista Contritio, statim definit eam esse animi dolorem, ac detestationem de peccato commisso, cum proposito non peccandi de cætero. Hactenus Jansenius.

Respondeo neminem istorum Scholasticorum ignorare, quid sit ista Contritio, quæ à Concilio ponitur pars Penitentia. Apprime etiam scire eos, quòd Concilium videatur illâ Contritionem dividere in Contritionem charitate perfectam, id est, quæ elicitur ex motivo dilectionis Dei propter se super omnia, & Contritionem illam imperfectam, quæ Attritio dicitur, quoniam communiter concipitur ex metu gehennæ & pœnarum, vel consideratione turpitudinis peccati, & ideo omnes admittunt hanc quoque Contritionem, quæ Attritio dicitur, esse Contritionem veri nominis & rationis & essentia.

Sed interrogo unum verbum: ubi Concilium dicit, hanc imperfectam Contritionem debere procedere ex motivo charitatis? Nonne illud exprimit in definitione Contritionis? Clarum est quòd non, cum nulla mentio ibi fiat alicujus motivi; nonne in descriptione illius Contritionis imperfectæ? Immo contrarium innuit, quando pro motivo exprimit metum gehennæ & pœnarum, vel considerationem turpitudinis peccati, & per ista sola motiva distinguit Contritionem illam imperfectam à perfectâ. Quòd si etiam Attritio debeat procedere ex motivo charitatis, jam non erit distinctio inter illas Contritiones, nisi penes intensionem accidentalem.

Si replicaveris; motivum charitatis includitur in proposito emendationis, nam tale propositum, ut supra ait Jansenius, omnes

30. & ab Auctore rejicitur.

Conc. Trid. non exprimit motivum charitatis in descriptione Contritionis in genere, neque Contritionis imperfectæ.

31. Obiectio, quòd motivum charitatis

titatis in-
cluditur in
propofito
emendatio-
nis.

Refponfo,
quod hoc
non probe-
tur ex Trid.
1. Cor. 13.

32.
Attritio de
qua Trid.
debet effe
actus elici-
tus aut fal-
tem impera-
tus fpei.

33.
An illa At-
titio fit ti-
mor fervilis.

Non eff
malū ex ti-
more pœna
fugere pec-
catum

vires humanas fuperat, nec nifi à Spiritu
fancto, per veram, & propriè dictam Chrifti
gratiam operante, inspirari, aut haberi ullo
modo potefl, quia charitatis quidam five
jam perfectæ, five faltem imperfectæ fœ-
tus eff, fine qua iuflicari nemo potefl.

Refpondeo, hoc non probari ex illo loco
Tridentini, fi per charitatem intellegas illam
virtutem, de qua loquitur Apofloluſ 1. Cor.
13. v. 13. dicens: *Nunc autem manent fides,
fpeſ, charitas, tria hæc: maior autem horum
eſt charitas.* Nam etiam fpeſ, quam ibi diſtinti-
guit Apofloluſ à charitate (alioquin non
effent tria) omnes vires humanas fuperat, nec
nifi à Spiritu fancto, per veram, & propriè
dictam Chrifti gratiam operante, inspirari
aut haberi ullo pacto potefl, intellege, ſicut
oportet, ut iuflicacionis gratia conferatur.

Sin autem per charitatem imperfectam intel-
ligat Janfeniuſ ſpem, de qua ſuprà loquitur
Apofloluſ, & eſt minor charitate, jungo
dexteram, & ruſum dico: Attritio quæ
concipitur ex turpitudinis peccati conſi-
deracione, vel ex metu gehennæ & pœna-
rum, niſi ſit actus elicituſ ſpei, aut faltem
imperatuſ, nequaquam proximè diſponit
ad iuflicacionem, etiam in Sacramento, de-
fectu ſcilicet ſupernaturalitatis. Cùm enim
iuflicacio noſtra ſit opus ſuperans omnes
vires humanas, nec niſi à Spiritu fancto, per
veram, & propriè dictam Chrifti gratiam
operante, inspirari, aut haberi ullo pacto
poſſit, iure meritiffimo ad illam exigitur
ſimilis diſpoſitio; ad minus ergo actus ſpei,
ſecundùm noſtra principia, quæ non ag-
noſcunt virtutes morales infulas.

Et quidem ſi timorem gehennæ, proce-
dentem ex deſiderio beatitudinis æternæ,
velis vocare timorem ſervilem, Attritio
quam nos ponimus, erit timor ſerviliſ; ni-
hilominuſ talis, qui corrigat voluntatem, &
excludat voluntatem peccandi, utique ante-
ponens omnibuſ rebus dilectis Deum, ne-
que aliquid diligens ſupra Deum, aut ali-
quid magiſ, quàm Dei offenſam timens:
ſiquidem non timet pœnas propter pœnas,
præciſè quatenuſ ſunt malum aliquod na-
turale, ſed quia incompatibiles ſunt cum
adeptione & poſſeſſione ſummi boni, quod
eſt Deus.

Quapropter cùm timor ille bonus ſit &
honeſtuſ (de quo nemo Catholicuſ um-
quam dubitavit) ſicut bona eſt ſpeſ æternæ
beatitudinis; medium quoque five fuga pec-
cati ſit bona & honeſta, non apparet ma-
lum & inhoneſtum, ex tali fine tale medium
aſſumere, cùm reverà illud medium ſit pro-
portionatum ad fugam pœnæ, quæ bona eſt;
ſicut enim pœna non debetur, niſi propter
culpam, ita nullum medium eſt aptiuſ ad

vitandam pœnam. quàm vitare culpam.

Nec obſtat, quòd culpa ſit malum altio-
riſ ordinis; non obſtat, inquam, quia non
ordinatur ejuſ fuga, ad fugam pœnæ, tam-
quam ad finem ultimum, poſitivè exclu-
dendo finem ulteriorem five Deum (ad cu-
juſ gloriam totum hoc potefl ordinari) &
aliunde quædam non excluditur; hic finis
ex ſe in illum tendit, quòd ſufficit, ut actus
ille non ſit vitioſa cupiditas.

Enimverò etiam Deus ſubinde ordinat
bonum altioriſ ordinis, ad bonum ordinis
inferioriſ, quando videlicet utrumque in
gloriam ſuam cedit; ita ordinavit Incarna-
tionem & Paſſionem Chrifti ad gloriam no-
ſtram.

In hoc ergo actu Attritioniſ nulla eſt de-
ordinatio intrinſeca, quamviſ ſit minor per-
fectio negativa; negativa, inquam, non pri-
vativa, quia non caret aliqua circumſtan-
tià ſibi debita ex recta ratione, quippe nul-
latenuſ offenditur ex Scriptura, Conciliuſ
Œcumenicuſ, aut ŒŒ. Patribuſ omnem no-
ſtram actionem ſemper poſitivè debere referri
ex charitate in Deum.

Ex hiſ patet veritas ejuſ, quòd ſuperiùſ
diximus, nimirum, in tali actu non neceſſa-
riò involvi, etiam virtualiter, hanc condi-
tionalem voluntatem: *ſi peccato non eſſet pœna
impoſita, non vitarem illud;* quia videlicet illa
vitatio pœnæ non eſt finis ultimuſ, in quo
affectuſ ſiſtit ſuper omne amabile, ſed tan-
tùm eſt finis proximuſ, qui pro nunc omni-
no avertit voluntatem ab interno affectu pe-
ccandi, ſaltem mortaliter; ſecundùm quem
affectum præſentem iudicandum eſt de hac
voluntate; immo implicat, ſecundùm præ-
ſentem Dei legem, ſtare affectum peccandi
cum efficaci voluntate vitandi pœnam, ſeu
obligationem ad pœnam.

Addo ſignanter illam particulam, *ſaltem
mortaliter;* quia cum vera Contritione, etiam
perfecta, potefl ſtare voluntas peccandi veni-
aliter, ut patet ex diſtiſ ſcã. præced. Con-
cluſ 6. & 7.

Hinc eſti concederem Attritionem, de qua
ægimus, quia non referat poſitivè in ulti-
mum finem, qui eſt Deus, concederem, in-
quam, illam Attritionem, ſeu potiùſ illum de-
fectum ſeu omiſſionem relationiſ vitioſam eſſe
cupiditatem, ut aliqui videntur imaginari,
non idcirco deberem admittere ejuſ Attritio-
niſ inſufficientiam ad iuflicacionem ob-
tinendam in Sacramento; quia indubiè ille de-
fectuſ ſeu omiſſio non eſt peccatum mortale,
niſi veliſ dicere, eum peccare mortaliter, qui
comedit aut bibit, ſedet aut ambulat, & ſic
de cæteriſ actionibuſ naturalibuſ, non poſi-
tivè illaſ ordinando ad gloriam Dei juxta
præceptum Apofloli ſecundùm te (nam ſecun-
dùm me ſolùm eſt conſilium) 1. Cor. 10. v. 31.

34.
Objeſtio
ſolvitur.

Actuſ ſu-
pernaturuſ
poſſit eſſe
vitiuſ.

Deuſ habet
de ordine
bonum. &
inferioriſ
ordiniſ ad
hæc
ordiniſ
inferioriſ
tis.

35.
Vitare pœ-
nam non eſt
concedere
in ſim-
plicitate
vitiuſi
vitiuſi.

36.
Cum veri
Contritione
potefl ſtare
voluntatiſ
peccandi
venialiter.

39.
Attritio
mortaliter
non debetur.

v. 31. Sive ergo manducatis sive bibitis, sive aliud quod fuerit, omnia in gloriam Dei facite.

Arguis: si illa omisso est vitiosa cupiditas; ergo illa Attritio non est actus supernaturalis: ergo non est dispositio sufficiens. Resp. neg. primam Conseq. nihil enim obstat, quin actus supernaturalis extrinsecè possit vitari;

v. g. ex fine vanæ gloriæ, vel ex præcepto, quo Deus reflexè eum prohiberet. Cum enim in existentia actus supernaturalis, v. g. spei, non sit ratio boni necessarii, & in carentia eius possit esse aliqua honestas, scilicet obedientiæ, potest Deus velle ut hic & nunc talis actus non existat.

Ratio prohibitionis erit ostensio summi domini Dei. Sicuti potest Deus ratione summi domini, quod habet in omnes creaturas, velle, ut aliqua creatura, etiam perfectissima, v. g. Angelus, aut Unio hypostatica, non existat. In tali, dico, casu, adhuc possit voluntas velle elicere actum spei v. g. & consequenter elicere, cum enim ex objecto suo bonus sit, debet voluntati concursus supernaturalis.

Herculè suppositâ elevatione hominis ad statum supernaturalem, jam Deus hic & nunc solum se gerit instar causæ universalis (quamvis reverà sit causâ specialis) sicuti postquam voluit, ut legitimus Sacerdos adhibens omnia essentialia, poneret Christum sub speciebus panis & vini, ipse etiam supernaturaliter debet concurrere ad illam positionem, et si fiat à Sacerdote ex malo fine, vel contra reflexam prohibitionem Dei aut Ecclesiæ; quoniam positio illa in se bona est, & malæ intentioni Deus specialiter non cooperatur.

Gratis itaque admisso præcepto Dei, quo voluit omnes actus nostros tam naturales, quam supernaturales, per consequens actum spei positivè referri in suam gloriam, adhuc specialiter debet concurrere ad actum spei, qui ex objecto suo est honestus (nam aliàs non possit referri in gloriam Dei) tametsi voluntas nostra positivè illum non referat, & per illam omissionem peccet venialiter; nam ad illam omissionem, quæ intrinsecè mala est, Deus specialiter non cooperatur, sed dumtaxat ad actum spei, qui intrinsecè & ex objecto suo est bonus. Cæterùm cum peccato veniali posse consistere dispositionem sufficientem ad justificationem, passim admittitur, de quo plura disp. seq. ubi de dolore sacramentali.

Nunc pergo ad alias objectiones contra principalem doctrinam. Ut aliquis, opponunt Adversarii, habeat propositum efficax vitandi omnia peccata mortalia, debet eligere potius pati penas inferni, quam peccare; ergo ex odio inferni nequit habere voluntatem non peccandi, siquidem non potest ex odio inferni eligere infernum.

Resp. I. per illam detestationem peccati super omnia ex odio inferni, non necessariò dicitur explicitè, *Volo potius subire infernum, quam peccare*; sed dumtaxat, *volo non habere actum electionis, quo ostendam me potius velle peccatum, quam infernum*; eò quòd talis electio adferret mihi ipsum infernum.

Resp. II. quamvis in proposito emendationis, quod necessarium est ad justificationem, diceret homo: *Volo eligere & velle magis infernum, quam peccatum*; adhuc non vellet per illud propositum infernum ipsum; neque enim coincidunt: *Volo offerre me ad aliquod obiectum*, & *Volo illud obiectum*; v. g. *Volo me offerre ad mortem*, & *Volo mortem*: etenim qui sciret quòd se offerendo inimico ad mortem, evaderet mortem, posset indubiè ex desiderio vitandi mortem, velle se offerre, & de factò se offerre occidendum suo inimico.

Ergo consimiliter peccator ex desiderio vitandi infernum, quod scit vitari hoc modo, nempe offerendo se Deo ad patiendum potius infernum quam peccandum, potest velle se offerre, & de factò eligere magis infernum, quam peccatum.

Nonne actu dilectionis Dei propter se super omnia homo magis odit peccatù, quam infernù? Et tamen ex desiderio beatitudinis æternæ & metu damnationis æternæ potest sibi voluntas imperare talè actum (ut omnes concedunt) tamquàm utilem; imò quandoque necessarium ad evadendum infernum; ergo pari ratione poterit peccator ex odio inferni habere propositum vitandi quòdcumq; peccatum; & tale propositum debet habere, ut Attritio, procedens ex illo odio, sit sufficiens dispositio in Sacramento.

Sed contrà; quid si peccator sciret, quòd Deus electionem inferni acceptaret, & mitteret in infernum? Respondeo, quid si cælum rueret? *Nec pot nec palma maneret*, ut vulgò dicitur. Metus inferni est sufficiens motivum ad vitandum omnia peccata, quæ de factò in hoc rerum ordine nata sunt occurrere per se & seclusâ ignorantia. Nam de factò numquam aliquis incurrit penas inferni, ex eo quòd potius eas eligat, quam peccatum; neque peccatum mortale est ulli medium ad fugiendum infernum. Satis ergo est ad propositum universale & efficax, ut aliquis efficaciter velit numquam peccare in omnibus casibus, qui secundùm legem ordinatam possunt occurrere.

Dixi: *Per se loquendo, & seclusâ ignorantia*, quoniam per accidens posset quis reduci ad tales angustias, quòd putaret sui peccandum vel se damnandum, ut si Dæmon minaretur infernum nisi peccaret: hoc tamen non obstat dicitis; quippe sufficit, quòd motivum de per se sit sufficiens; aliàs namque nec motivum charitatis perfectæ sufficeret: v. g. si quispiam ex ignorantia putaret peccatum manens peccatum non displicere Deo, sed placere, haud posset

Prima resp. pongo.

40. Respondeatur 2.

Ex desiderio beatitudinis potest voluntas sibi imperare actum dilectionis Dei super omnia.

41. Obiectio.

Solutio.

Metus inferni est sufficiens motivum ad vitandum omnia peccata, quæ de factò occurrunt per se & seclusâ ignorantia.

Quare ad datur ly per se &c.

altio- 34. Objectio 37. Objectio 38. Objectio 39. Objectio 40. Objectio 41. Objectio 42. Objectio 43. Objectio 44. Objectio 45. Objectio 46. Objectio 47. Objectio 48. Objectio 49. Objectio 50. Objectio 51. Objectio 52. Objectio 53. Objectio 54. Objectio 55. Objectio 56. Objectio 57. Objectio 58. Objectio 59. Objectio 60. Objectio 61. Objectio 62. Objectio 63. Objectio 64. Objectio 65. Objectio 66. Objectio 67. Objectio 68. Objectio 69. Objectio 70. Objectio 71. Objectio 72. Objectio 73. Objectio 74. Objectio 75. Objectio 76. Objectio 77. Objectio 78. Objectio 79. Objectio 80. Objectio 81. Objectio 82. Objectio 83. Objectio 84. Objectio 85. Objectio 86. Objectio 87. Objectio 88. Objectio 89. Objectio 90. Objectio 91. Objectio 92. Objectio 93. Objectio 94. Objectio 95. Objectio 96. Objectio 97. Objectio 98. Objectio 99. Objectio 100. Objectio 101. Objectio 102. Objectio 103. Objectio 104. Objectio 105. Objectio 106. Objectio 107. Objectio 108. Objectio 109. Objectio 110. Objectio 111. Objectio 112. Objectio 113. Objectio 114. Objectio 115. Objectio 116. Objectio 117. Objectio 118. Objectio 119. Objectio 120. Objectio 121. Objectio 122. Objectio 123. Objectio 124. Objectio 125. Objectio 126. Objectio 127. Objectio 128. Objectio 129. Objectio 130. Objectio 131. Objectio 132. Objectio 133. Objectio 134. Objectio 135. Objectio 136. Objectio 137. Objectio 138. Objectio 139. Objectio 140. Objectio 141. Objectio 142. Objectio 143. Objectio 144. Objectio 145. Objectio 146. Objectio 147. Objectio 148. Objectio 149. Objectio 150. Objectio 151. Objectio 152. Objectio 153. Objectio 154. Objectio 155. Objectio 156. Objectio 157. Objectio 158. Objectio 159. Objectio 160. Objectio 161. Objectio 162. Objectio 163. Objectio 164. Objectio 165. Objectio 166. Objectio 167. Objectio 168. Objectio 169. Objectio 170. Objectio 171. Objectio 172. Objectio 173. Objectio 174. Objectio 175. Objectio 176. Objectio 177. Objectio 178. Objectio 179. Objectio 180. Objectio 181. Objectio 182. Objectio 183. Objectio 184. Objectio 185. Objectio 186. Objectio 187. Objectio 188. Objectio 189. Objectio 190. Objectio 191. Objectio 192. Objectio 193. Objectio 194. Objectio 195. Objectio 196. Objectio 197. Objectio 198. Objectio 199. Objectio 200. Objectio 201. Objectio 202. Objectio 203. Objectio 204. Objectio 205. Objectio 206. Objectio 207. Objectio 208. Objectio 209. Objectio 210. Objectio 211. Objectio 212. Objectio 213. Objectio 214. Objectio 215. Objectio 216. Objectio 217. Objectio 218. Objectio 219. Objectio 220. Objectio 221. Objectio 222. Objectio 223. Objectio 224. Objectio 225. Objectio 226. Objectio 227. Objectio 228. Objectio 229. Objectio 230. Objectio 231. Objectio 232. Objectio 233. Objectio 234. Objectio 235. Objectio 236. Objectio 237. Objectio 238. Objectio 239. Objectio 240. Objectio 241. Objectio 242. Objectio 243. Objectio 244. Objectio 245. Objectio 246. Objectio 247. Objectio 248. Objectio 249. Objectio 250. Objectio 251. Objectio 252. Objectio 253. Objectio 254. Objectio 255. Objectio 256. Objectio 257. Objectio 258. Objectio 259. Objectio 260. Objectio 261. Objectio 262. Objectio 263. Objectio 264. Objectio 265. Objectio 266. Objectio 267. Objectio 268. Objectio 269. Objectio 270. Objectio 271. Objectio 272. Objectio 273. Objectio 274. Objectio 275. Objectio 276. Objectio 277. Objectio 278. Objectio 279. Objectio 280. Objectio 281. Objectio 282. Objectio 283. Objectio 284. Objectio 285. Objectio 286. Objectio 287. Objectio 288. Objectio 289. Objectio 290. Objectio 291. Objectio 292. Objectio 293. Objectio 294. Objectio 295. Objectio 296. Objectio 297. Objectio 298. Objectio 299. Objectio 300. Objectio 301. Objectio 302. Objectio 303. Objectio 304. Objectio 305. Objectio 306. Objectio 307. Objectio 308. Objectio 309. Objectio 310. Objectio 311. Objectio 312. Objectio 313. Objectio 314. Objectio 315. Objectio 316. Objectio 317. Objectio 318. Objectio 319. Objectio 320. Objectio 321. Objectio 322. Objectio 323. Objectio 324. Objectio 325. Objectio 326. Objectio 327. Objectio 328. Objectio 329. Objectio 330. Objectio 331. Objectio 332. Objectio 333. Objectio 334. Objectio 335. Objectio 336. Objectio 337. Objectio 338. Objectio 339. Objectio 340. Objectio 341. Objectio 342. Objectio 343. Objectio 344. Objectio 345. Objectio 346. Objectio 347. Objectio 348. Objectio 349. Objectio 350. Objectio 351. Objectio 352. Objectio 353. Objectio 354. Objectio 355. Objectio 356. Objectio 357. Objectio 358. Objectio 359. Objectio 360. Objectio 361. Objectio 362. Objectio 363. Objectio 364. Objectio 365. Objectio 366. Objectio 367. Objectio 368. Objectio 369. Objectio 370. Objectio 371. Objectio 372. Objectio 373. Objectio 374. Objectio 375. Objectio 376. Objectio 377. Objectio 378. Objectio 379. Objectio 380. Objectio 381. Objectio 382. Objectio 383. Objectio 384. Objectio 385. Objectio 386. Objectio 387. Objectio 388. Objectio 389. Objectio 390. Objectio 391. Objectio 392. Objectio 393. Objectio 394. Objectio 395. Objectio 396. Objectio 397. Objectio 398. Objectio 399. Objectio 400. Objectio 401. Objectio 402. Objectio 403. Objectio 404. Objectio 405. Objectio 406. Objectio 407. Objectio 408. Objectio 409. Objectio 410. Objectio 411. Objectio 412. Objectio 413. Objectio 414. Objectio 415. Objectio 416. Objectio 417. Objectio 418. Objectio 419. Objectio 420. Objectio 421. Objectio 422. Objectio 423. Objectio 424. Objectio 425. Objectio 426. Objectio 427. Objectio 428. Objectio 429. Objectio 430. Objectio 431. Objectio 432. Objectio 433. Objectio 434. Objectio 435. Objectio 436. Objectio 437. Objectio 438. Objectio 439. Objectio 440. Objectio 441. Objectio 442. Objectio 443. Objectio 444. Objectio 445. Objectio 446. Objectio 447. Objectio 448. Objectio 449. Objectio 450. Objectio 451. Objectio 452. Objectio 453. Objectio 454. Objectio 455. Objectio 456. Objectio 457. Objectio 458. Objectio 459. Objectio 460. Objectio 461. Objectio 462. Objectio 463. Objectio 464. Objectio 465. Objectio 466. Objectio 467. Objectio 468. Objectio 469. Objectio 470. Objectio 471. Objectio 472. Objectio 473. Objectio 474. Objectio 475. Objectio 476. Objectio 477. Objectio 478. Objectio 479. Objectio 480. Objectio 481. Objectio 482. Objectio 483. Objectio 484. Objectio 485. Objectio 486. Objectio 487. Objectio 488. Objectio 489. Objectio 490. Objectio 491. Objectio 492. Objectio 493. Objectio 494. Objectio 495. Objectio 496. Objectio 497. Objectio 498. Objectio 499. Objectio 500. Objectio 501. Objectio 502. Objectio 503. Objectio 504. Objectio 505. Objectio 506. Objectio 507. Objectio 508. Objectio 509. Objectio 510. Objectio 511. Objectio 512. Objectio 513. Objectio 514. Objectio 515. Objectio 516. Objectio 517. Objectio 518. Objectio 519. Objectio 520. Objectio 521. Objectio 522. Objectio 523. Objectio 524. Objectio 525. Objectio 526. Objectio 527. Objectio 528. Objectio 529. Objectio 530. Objectio 531. Objectio 532. Objectio 533. Objectio 534. Objectio 535. Objectio 536. Objectio 537. Objectio 538. Objectio 539. Objectio 540. Objectio 541. Objectio 542. Objectio 543. Objectio 544. Objectio 545. Objectio 546. Objectio 547. Objectio 548. Objectio 549. Objectio 550. Objectio 551. Objectio 552. Objectio 553. Objectio 554. Objectio 555. Objectio 556. Objectio 557. Objectio 558. Objectio 559. Objectio 560. Objectio 561. Objectio 562. Objectio 563. Objectio 564. Objectio 565. Objectio 566. Objectio 567. Objectio 568. Objectio 569. Objectio 570. Objectio 571. Objectio 572. Objectio 573. Objectio 574. Objectio 575. Objectio 576. Objectio 577. Objectio 578. Objectio 579. Objectio 580. Objectio 581. Objectio 582. Objectio 583. Objectio 584. Objectio 585. Objectio 586. Objectio 587. Objectio 588. Objectio 589. Objectio 590. Objectio 591. Objectio 592. Objectio 593. Objectio 594. Objectio 595. Objectio 596. Objectio 597. Objectio 598. Objectio 599. Objectio 600. Objectio 601. Objectio 602. Objectio 603. Objectio 604. Objectio 605. Objectio 606. Objectio 607. Objectio 608. Objectio 609. Objectio 610. Objectio 611. Objectio 612. Objectio 613. Objectio 614. Objectio 615. Objectio 616. Objectio 617. Objectio 618. Objectio 619. Objectio 620. Objectio 621. Objectio 622. Objectio 623. Objectio 624. Objectio 625. Objectio 626. Objectio 627. Objectio 628. Objectio 629. Objectio 630. Objectio 631. Objectio 632. Objectio 633. Objectio 634. Objectio 635. Objectio 636. Objectio 637. Objectio 638. Objectio 639. Objectio 640. Objectio 641. Objectio 642. Objectio 643. Objectio 644. Objectio 645. Objectio 646. Objectio 647. Objectio 648. Objectio 649. Objectio 650. Objectio 651. Objectio 652. Objectio 653. Objectio 654. Objectio 655. Objectio 656. Objectio 657. Objectio 658. Objectio 659. Objectio 660. Objectio 661. Objectio 662. Objectio 663. Objectio 664. Objectio 665. Objectio 666. Objectio 667. Objectio 668. Objectio 669. Objectio 670. Objectio 671. Objectio 672. Objectio 673. Objectio 674. Objectio 675. Objectio 676. Objectio 677. Objectio 678. Objectio 679. Objectio 680. Objectio 681. Objectio 682. Objectio 683. Objectio 684. Objectio 685. Objectio 686. Objectio 687. Objectio 688. Objectio 689. Objectio 690. Objectio 691. Objectio 692. Objectio 693. Objectio 694. Objectio 695. Objectio 696. Objectio 697. Objectio 698. Objectio 699. Objectio 700. Objectio 701. Objectio 702. Objectio 703. Objectio 704. Objectio 705. Objectio 706. Objectio 707. Objectio 708. Objectio 709. Objectio 710. Objectio 711. Objectio 712. Objectio 713. Objectio 714. Objectio 715. Objectio 716. Objectio 717. Objectio 718. Objectio 719. Objectio 720. Objectio 721. Objectio 722. Objectio 723. Objectio 724. Objectio 725. Objectio 726. Objectio 727. Objectio 728. Objectio 729. Objectio 730. Objectio 731. Objectio 732. Objectio 733. Objectio 734. Objectio 735. Objectio 736. Objectio 737. Objectio 738. Objectio 739. Objectio 740. Objectio 741. Objectio 742. Objectio 743. Objectio 744. Objectio 745. Objectio 746. Objectio 747. Objectio 748. Objectio 749. Objectio 750. Objectio 751. Objectio 752. Objectio 753. Objectio 754. Objectio 755. Objectio 756. Objectio 757. Objectio 758. Objectio 759. Objectio 760. Objectio 761. Objectio 762. Objectio 763. Objectio 764. Objectio 765. Objectio 766. Objectio 767. Objectio 768. Objectio 769. Objectio 770. Objectio 771. Objectio 772. Objectio 773. Objectio 774. Objectio 775. Objectio 776. Objectio 777. Objectio 778. Objectio 779. Objectio 780. Objectio 781. Objectio 782. Objectio 783. Objectio 784. Objectio 785. Objectio 786. Objectio 787. Objectio 788. Objectio 789. Objectio 790. Objectio 791. Objectio 792. Objectio 793. Objectio 794. Objectio 795. Objectio 796. Objectio 797. Objectio 798. Objectio 799. Objectio 800. Objectio 801. Objectio 802. Objectio 803. Objectio 804. Objectio 805. Objectio 806. Objectio 807. Objectio 808. Objectio 809. Objectio 810. Objectio 811. Objectio 812. Objectio 813. Objectio 814. Objectio 815. Objectio 816. Objectio 817. Objectio 818. Objectio 819. Objectio 820. Objectio 821. Objectio 822. Objectio 823. Objectio 824. Objectio 825. Objectio 826. Objectio 827. Objectio 828. Objectio 829. Objectio 830. Objectio 831. Objectio 832. Objectio 833. Objectio 834. Objectio 835. Objectio 836. Objectio 837. Objectio 838. Objectio 839. Objectio 840. Objectio 841. Objectio 842. Objectio 843. Objectio 844. Objectio 845. Objectio 846. Objectio 847. Objectio 848. Objectio 849. Objectio 850. Objectio 851. Objectio 852. Objectio 853. Objectio 854. Objectio 855. Objectio 856. Objectio 857. Objectio 858. Objectio 859. Objectio 860. Objectio 861. Objectio 862. Objectio 863. Objectio 864. Objectio 865. Objectio 866. Objectio 867. Objectio 868. Objectio 869. Objectio 870. Objectio 871. Objectio 872. Objectio 873. Objectio 874. Objectio 875. Objectio 876. Objectio 877. Objectio 878. Objectio 879. Objectio 880. Objectio 881. Objectio 882. Objectio 883. Objectio 884. Objectio 885. Objectio 886. Objectio 887. Objectio 888. Objectio 889. Objectio 890. Objectio 891. Objectio 892. Objectio 893. Objectio 894. Objectio 895. Objectio 896. Objectio 897. Objectio 898. Objectio 899. Objectio 900. Objectio 901. Objectio 902. Objectio 903. Objectio 904. Objectio 905. Objectio 906. Objectio 907. Objectio 908. Objectio 909. Objectio 910. Objectio 911. Objectio 912. Objectio 913. Objectio 914. Objectio 915. Objectio 916. Objectio 917. Objectio 918. Objectio 919. Objectio 920. Objectio 921. Objectio 922. Objectio 923. Objectio 924. Objectio 925. Objectio 926. Objectio 927. Objectio 928. Objectio 929. Objectio 930. Objectio 931. Objectio 932. Objectio 933. Objectio 934. Objectio 935. Objectio 936. Objectio 937. Objectio 938. Objectio 939. Objectio 940. Objectio 941. Objectio 942. Objectio 943. Objectio 944. Objectio 945. Objectio 946. Objectio 947. Objectio 948. Objectio 949. Objectio 950. Objectio 951. Objectio 952. Objectio 953. Objectio 954. Objectio 955. Objectio 956. Objectio 957. Objectio 958. Objectio 959. Objectio 960. Objectio 961. Objectio 962. Objectio 963. Objectio 964. Objectio 965. Objectio 966. Objectio 967. Objectio 968. Objectio 969. Objectio 970. Objectio 971. Objectio 972. Objectio 973. Objectio 974. Objectio 975. Objectio 976. Objectio 977. Objectio 978. Objectio 979. Objectio 980. Objectio 981. Objectio 982. Objectio 983. Objectio 984. Objectio 985. Objectio 986. Objectio 987. Objectio 988. Objectio 989. Objectio 990. Objectio 991. Objectio 992. Objectio 993. Objectio 994. Objectio 995. Objectio 996. Objectio 997. Objectio 998. Objectio 999. Objectio 1000.

posset tali casu ex amore Dei propter se velle vitare illud peccatum. Item si aliquis non advertat mendacium displicere Deo, quamvis advertat ad illius propriam malitiam. Quis propterea negat motivum dilectionis Dei propter se super omnia sufficere ?

42. Alia obiectio.

Opponis rursus : qui dolet de peccato ex efficaci amore suæ salutis, solum habet virtua- lem voluntatem mediæ necessarii; atqui tale medium non est, hic & nunc vitare hoc peccatum, satis enim est vel vitare illud, vel de illo commissio postmodum dolere per Pœnitentiam : ergo &c.

Respondetur.

Resp. neg Minorem, si salus æterna consideretur in ordine ad me; quia licet Deus possit mihi dare tempus Pœnitentiæ, equidem hoc non est in mea potestate; quare, si volo efficaciter salvari, volo efficaciter non peccare, id est, volo non ponere impedimentum, quod neutiquam est in mea potestate tollere: veluti si volo efficaciter vivere; non projicio in mare unicum panem, licet sciam, quod Petrus fortè dabit mihi dimidium sui panis.

Replicatur solvitur.

Contrà; possum scire ex revelatione divina me esse prædestinatum. Respondeo, sicut homo dolet nunc ex motivo Attritionis de peccatis præteritis remissis, tamen si sciat se propter ea non damnandum, idque, quia saltem exposuit se periculo, & dedit caulam condignam æternæ damnationis; sic ex eodem odio persequitur quodlibet peccatum futurum, quod posset adferre tale periculum, & dare talem caulam.

43. Conclusio.

Igitur Concilium Tridentinum sess. 14. c. 4. nullatenus adversatur nostræ doctrinæ, aut eam proscribit, sed optimè ex illo loco probatur, dum, ut superius diximus, per motivum distinguit Contritionem charitate perfectam ab Attritione, & pro motivo Attritionis statuit metum gehennæ, aut considerationem turpitudinis peccati.

Motivum intrinsecum Contritionis charitate perfectæ & Attritionis.

Pro motivo, inquam, intrinsecum, id est, quemadmodum objectum intrinsecum Contritionis charitate perfectæ, est summa Dei bonitas in se spectata, ita objectum intrinsecum Attritionis est eadem Dei bonitas, quæ nobis bona est: & sicuti Contritio charitate perfectæ, detestatur omne peccatum mortale præteritum, & fugit, seu timet efficaciter omne peccatum mortale futurum, quatenus est offensæ summæ Dei bonitatis in se spectatæ; pariter Contritio imperfecta, detestatur omne peccatum mortale præteritum, & fugit seu timet efficaciter omne peccatum mortale futurum, quatenus est offensæ summæ Dei bonitatis, quæ nobis bona est, id est, quatenus impedit æternam beatitudinem.

44. Metus gehennæ potest esse obiectum ex-

Cæteroquin metus gehennæ & consideratio turpitudinis peccati, nonne etiam possunt esse objecta extrinseca Contritionis charitate perfectæ? Nonne Contritio, quæ ex illis moti-

vis concipitur, potest esse dispositio remota ad justificationem extra Sacramentum? Nemo dubitat.

Ergo quando Concilium specialiter statuit metum gehennæ, sive gehennam, motivum Attritionis, intelligit motivum intrinsecum modo jam explicato, & quando docet illam Attritionem disponere ad justificationem in Sacramento, loquitur de dispositione proxima.

Negatur, inquis, Consequentia: nam præter gehennam & turpitudinem peccati, sunt alia motiva, ut significat ly *Communiter*, quo utitur Concilium dicens: *Communiter concipitur*, ut supra expendimus. Deinde Concilium ibi comparat Attritionem, Pœnitentiæ Ninivitarum, quæ solum erat dispositio remota ad misericordiam.

Respondeo; estò sint alia motiva Attritionis, equidem non majoris virtutis aut efficacitatis, quàm gehenna aut turpitudinis peccati quæ enim illa essent? Certè conveniebat, quod Concilium principaliora & motiva intrinseca, immo, secundum Adversarios, necessaria ad justificationem in Sacramento enumeraret potius, quàm illa, quæ se solis non sufficiunt, ut ipsi existimant.

Deinde Pœnitentia Ninivitarum proxima fuit dispositio, non ad justificationem, de qua fortè ibi non agitur, ut superius insinuavi, sed ad misericordiam impetrandam super malitiam (id est excidium civitatis) quam locutus fuerat Deus, ut faceret eis; quippe non leguntur aliud medium adhibuisse, & tamen Deus non fecit, quod locutus fuerat, ut faceret eis.

Accedit, quod tempore illo non erat Sacramentum Pœnitentiæ; adeoque non mirum si tunc Pœnitentia plena terroribus proximè non sufficiebat ad justificationem, nam unicum medium justificationis erat Contritio charitate perfectæ; porro in lege nova Christus instituit Sacramentum Pœnitentiæ, quod suppleret defectum Contritionis charitate perfectæ; unde nos minimè asserimus, quod Attritio ex illis motivis se solâ sit proxima dispositio ad justificationem, sed cum Sacramento, sive in Sacramento, id est, quod sit proxima dispositio ad ipsum Sacramentum, quod proximè justificat.

Ex hæcenus dictis explicari poterit alius locus Concilii Tridentini, quem Adversarii putant validissimum ad impugnandam nostram doctrinam. Est autem cap. 6. sess. 6. ubi requirit (inquit Iansenius supra) ad eam Pœnitentiam, quam ante Baptismum agere oportet, id est, quæ requiritur tamquam dispositio necessaria, fidem, spem, dilectionem Dei tamquam fontis omnis iustitiæ. Et, ut propterea, hoc est, quia Deum ut iustitiæ fontem diligit, adversus peccata movetur, idque non quolibet modo, sed per

trifecum
Constituta
suis charita-
te perfecta

44.
Obiectio
duplex

Respondetur
1.

45.
Respondetur
ad 2.

46.
Obiectio
Tridentini

Sacramen-
tum Pœni-
tentie sup-
plet defectum
Contritionis
charitate
perfectæ

47.
Obiectio
Tridentini
6. cap. 6.

70.
quæ colligitur
ex illis
verborum

per odium aliquod & detestationem. Denique postulat propositum inchoandi novam vitam, & servanda divina mandata. Qui tamen per se sunt effectus divinae celestisque charitatis; ut nullo colore probabilitatis negari queant. Nam dilectio iustitia sexcentis locis ab Augustino vocatur charitas Dei, & timori poenae opponitur. Huculque Ianfenius.

A quo utique si quaero; numquid & spes ab Augustino vocatur charitas Dei? Illico respondet cap. 9. ejusdem libri (quod inscribitur: Spes Christiana non oritur ex amore concupiscentiae, sed genuinae charitatis) respondet inquam: Carnalis amoris esse dicit (S. August. in psalm. 140.) nolle discedere ab invicem, suis colloquutionibus concitari, desiderare se abentes, gaudere ad praesentiam suam. Et spiritualis charitatis timere absentiam, fruique desiderare: Cum times Deum (timore casto charitatis) ne te deserat praesentia eius, amplecteris eum, ipso frui desideras (Tract. 9. in Epist. Joan.) quod mulieris castae virum diligentis exemplo probat. Certissima est ista veritas, & sexcentis testimoniis adstrui potest. Hae ille.

Sed rursus aliquis interrogat: Tridentinum supra requirens pro dispositione necessaria fidem, spem, dilectionem Dei, intelligit dilectionem Dei distinctam à spe? Si affirmas, inseret ergo Poenitentiam, quam ante Baptismum agere oportet, erit Contritio charitate perfecta, id est odium & detestatio peccati proveniens ex dilectione Dei propter se super omnia. Sin autem non requiratur dilectio distincta à spe, cur, inquit, Tridentinum spem & dilectionem quasi actus distinctos enumerat?

Fateor, hic locus Tridentini primam fronte apparet contrarius nostrae sententiae; eod quod videtur requirere actum dilectionis distinctum ab actu spei; hinc aliqui Doctores respondent, Concilium ibi loqui de Poenitentia justificativa ante Baptismum, non autem cum Baptismo, ut sensus sit: Poenitentiam, quam ante Baptismum agi oportet, id est, Poenitentiam, quam agi oportet ad obtinendam justificationem ante realem susceptionem Baptismi; illa siquidem Poenitentia necessariò oritur ex dilectione Dei propter se, utpotè quae sola juxta Tridentinum sess. 14. c. 4. hominem Deo reconciliat, antequam Sacramentum actu suscipiatur. Et quamvis illo cap. 4. differat de Sacramento Poenitentiae, eadem tamen est ratio, secundum Doctores communiter, de Sacramento Baptismi.

Hanc porò interpretationem Concilii colligant ex ipso contextu, qui talis est: Disponentur autem (impii) ad ipsam iustitiam, dum ex caritate divina gratiam, & adiuti, si dem ex auditu concipientes, liberi moventur in Deum, credentes vera esse, quae divinitus revelata & promissa sunt; atque illud in primis, à Deo iustificari impium per gratiam

eius, per redemptionem, quae est in Christo Iesu; & dum peccatores se esse intelligentes, à divina iustitia timore, quo utiliter concitantur, ad considerandam Dei misericordiam se convertendo, in spem eriguntur, fidentes Deum sibi propter Christum propitium fore; illumque, tamquam omnium iustitiam fontem diligere incipiunt: ac propterea moventur adversus peccata per odium aliquod & detestationem, hoc est, per eam Poenitentiam, quam ante Baptismum agi oportet: denique dum proponunt suscipere Baptismum, inchoare novam vitam, & servare divina mandata. Ecce, inquit illi, post Poenitentiam meminit Concilium propositi suscipiendi Baptismum: ergo in praecedentibus egit de mediis justificationis necessariis ante susceptionem Baptismi.

Respondent Adversarii distinguendo Consequens: de mediis ipso facto iustificantibus ante Baptismum, negant Consequentiam; de mediis disponentibus, concedunt totum. Si quidem traditur ibi modus preparationis ad justificationem in adultis; nam caput illud inscribitur: Modus preparationis. Nullo autem verbo significat Concilium, illum modum preparationis sine Sacramento sufficere: imò potius contrarium, eum tantum requirit inchoationem charitatis seu dilectionis, diligere, inquit, incipiunt, ubi tamen postmodum ad justificationem extra Sacramentum, nimirum sess. 14. c. 4. postulat Contritionem charitate perfectam.

Nec mirum quòd ultimo loco faciat mentionem Baptismi, sive propositi susceptionis Baptismi; quippe illud propositum oritur ex illa Poenitentia, id est, odio & detestatione peccati; prius enim est detestari peccatum praeteritum, quam fugere peccatum futurum, quia enim displicet peccatum praeteritum, ideo voluntas proponit vitare futurum. Unde in definitione Contritionis, propositum emendationis sequitur dolorem & detestationem: Contritio, inquit Trid. sess. 14. c. 4. animi dolor, ac detestatio est de peccato commisso, cum proposito non peccandi de cetero.

Confirmatur, quia Concilium probans praedictam dispositionem ex Scriptura sacra, inquit: De hac dispositione scriptum est: Accedentem ad Deum oportet credere quia est, & quòd inquirentibus se remunerator sit. Et: Conside sibi, remittentur tibi peccata tua. Et: Timor Domini expellit peccatum. Et: Poenitentiam agite, & baptizetur unusquisque vestrum in nomine Iesu Christi, in remissionem peccatorum vestrorum, & accipietis donum Spiritus sancti. Et: Eritis ergo docete omnes gentes baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti, docentes eos servare quae cumque mandavi vobis. Denique: Preparate corda vestra Domino. Haec tunc Concilium. In quibus verbis conjungit Poenitentiam cum Baptismo: agit ergo in superioribus de Poenitentia necessaria simul cum Baptismo.

Qua-

§ 1. Respondet Adversarius

§ 2. Respondet Adversarius

Quare Concilium ultimo loco faciat mentionem Baptismi.

§ 3. Scriptura ex quibus Concilium probat modum preparationis ad justificationem. Heb. 11. v. 6. Math. 9. v. 2. Eccl. 1. v. 27. Act. 2. v. 38. Mat. 23. v. 19. 1. Reg. 7. v. 3.

53. Secunda explicatio Concilii.

Quapropter alii respondent, cum in his Scripturis nulla inveniatur, qua aperte probet necessitatem actus charitatis, seu dilectionis Dei propter se, sed tantum fidei, spei, timoris & Poenitentiae; Concilium per ly Diligere incipiunt, non intelligere verum actum charitatis seu dilectionis Dei propter se, sed dumtaxat actum spei; nam hic actus considerat Deum, & illam amplectitur tamquam omnium iustitiae fontem, id est, tamquam remuneratorem & largitorem bonorum supernaturalium.

Quomodo fiat intelligenda illa verba Concilii. Fidentes Deum &c.

Cui non obstat, quod immediate ante faciat mentionem actus spei, dicens: Fidentes Deum &c. quia per illa verba vult solummodo intelligi actum aliquem intellectus, qui debet praecedere verum actum spei, scilicet iudicium, quo iudicant impii se accepturos remissionem peccatorum sive veniam; nullus quippe sperat, quod non iudicet se accepturum.

54. Occurrit objectioni Adversarium.

Sed quia facile responderi posset, quod Concilium in praecedentibus meminert illius iudicii ibi: Credentes vera esse, quae divinitus revelata & promissa sunt; atque illud in primis, a Deo iustificari impium per gratiam eius &c. Hinc aliam excogitaverunt interpretationem horum verborum: Illum, diligere incipiunt &c. dicentes, per ipsa tantummodo explicari naturam actus spei, qui requiritur tamquam dispositio necessaria ad justificationem, id est, qualis debeat esse actus spei, de quo dictum erat, Fidentes Deum &c. quasi diceret Concilium: Fidentes Deum sibi propter Christum propitium fore, atque ita illum diligere incipiunt, id est, per talem actum fiduciae Deum diligere incipiunt, tamquam omnium iustitiae fontem; vel sic, qui actus fiduciae, est actus dilectionis Dei tamquam fontis omnium iustitiae, & misericordiae largitoris.

55. Tertia explicatio Concilii.

Sed neque haec explicatio omnibus placet; ideo tertiam addo, puta, Concilium ibi non agere de sola justificatione in Baptismo (licet Baptismi mentio fiat) nec de sola justificatione extra Sacramentum, sed de justificatione adulti in genere, sive intra, sive extra Sacramentum, quod satis colligitur, tum ex initio capitis, tum ex praecedentibus capitibus, semper enim in iis agit de justificatione in genere.

Nonne cap. 4. docet, hominem iustificari per Baptismum in re, vel in voto? Quae quidem translatio (id est iustificatio) post Evangelium promulgatum, sine Lavacro regenerationis, aut eius voto fieri non potest. Ita Concilium.

56. Verba Concilii possunt accommodari iustificationi impii intra & extra Sacramentum.

Hinc cap. 6. ita temperat verba sua, referens actus, quibus ad justificationem disponuntur impii, ut accommodari possint iustificationi intra, & extra Sacramentum, ac proinde Attritioni & Contritioni charitate perfecta. Propter quod etiam non dixit: Per eam Poenitentiam, quam ante Baptismum agi ne-

cessarium est, sed, agi oportet, id est, saltem opportunum & conveniens est.

Similiter illa verba: Ac propterea moventur adversus peccata &c. possunt referri, vel ad verba proxime praecedentia, illum, tamquam omnium iustitiae fontem diligere incipiunt, & ita intelliguntur de Contritione charitate perfecta; vel referri possunt ad omnia, quae praecesserunt, sive ad omnes actus ibi recensitos, fidei, timoris, spei, & sic intelligi debent etiam de Attritione.

Enimvero Concilium eo loci non intendit referre solos & omnes actus omnino necessarios ad justificationem, sed eos, qui communiter solent praemitti in justificatione adultorum, ut liquet manifeste, partim, quia conceptio actu fidei posset quae praetermissio actu timoris & spei Deum propter se super omnia diligere, & de peccatis suis perfecte conteri, adeoque iustificari sine actibus a Concilio ibi recensitis; partim, quia idem Concilium infra sess. 14. c. 4. docet in Sacramento Poenitentiae sufficere dolorem conceptum ex consideratione turpitudinis peccati, vel metu gehennae, nulla facta expressa mentione dilectionis Dei propter se: ergo verisimile est eundem dolorem etiam sufficere in Sacramento Baptismi, cum teste eodem Concilio sess. 14. c. 2. Merito Poenitentia laboriosus quidam Baptismus a SS. Patribus dictus fuerit. Si ergo Attritio sufficit ad laboriosum Baptismum, multo magis videtur sufficere ad Baptismum simpliciter.

Itaque Concilium sess. 6. c. 6. non descriptit dispositionem simpliciter & absolute necessariam, sed vel eam, quae omnium optima est, & hominibus etiam ante Baptismum consulenda; vel certe enumeravit eos actus, qui per se loquendo sunt aliquo modo necessarii, non determinans, an omnes simul sint necessarii in omni justificatione intra, & extra Sacramentum; an vero perfectiores sint necessarii extra Sacramentum, alii minus perfecti cum Sacramento sufficiant; quod clarius ipsismet Concilium docuit sess. 14. cap. 4. Ita Suarius tom. 3. in 3. part. disput. 28. sect. 2.

Neque huic explicationi adversatur illa particula, qua utitur Concilium, Diligere incipiunt, siquidem non significat imperfectionem in actu dilectionis, sed novitatem, quasi diceret, qui antea erant aversi a Deo, iam Deum diligunt.

Confirmatur haec explicatio primo: quia diligere magis stat pro dilectione perfecta, seu amore Dei propter se super omnia, juxta illud Joan. 14. v. 23. Si quis diligit me, sermonem meum servabit, & Pater meus diligit eum &c. Et istud Joan. 1. c. 2. v. 5. Qui servat verbum eius, verum in hoc charitas Dei perfecta est. Nam cum dilectio imperfecta possit esse cum peccato mortali

57. Concilium non intendit enumerare omnes & solos actus omnino necessarios ad iustitiam, iocent

58. Concilium descriptit dispositionem optimam que optima est

Occurrit objectioni

59. Confirmatur haec explicatio primo

CONCLUSIO III.

Non repugnat Augustino doctrina, qua docetur, dolorem peccati propter gehennae metum, seu Attritionem, excludere posse omnem peccandi voluntatem, & continere propositum bonae vitae, seu servandi totam legem Dei.

Timoris gehennae multum esse fructum, ostendit ex Divo Augustino Jansenius supra cap. 35. Primus est, quod quamvis a peccato animum non contineat, manum tamen, caeteraque coercet membra, ne in facta prosiliant. Epist. 144. Pena corporis, inquit Augustinus, est non a voluntate peccandi, tamen revocat ab opere peccati. Et lib. 2. contra literas Petilianae cap. 83. Timor poena, est nondum habet delectationem bonae conscientiae, saltem intra claustra cogitationis coercet malam cupiditatem.

Ex hac autem compressione male voluntatis nascitur secundus fructus, scilicet quod impeditur homo, ne peccata delectabilia sapientius perpetrando, catenas concupiscentiae sibi neccat ineluctabiles, juxta illud D. Augustini 8. Confess. c. 5. Ex voluntate perversa facta est libido, & dum servitur libidini, facta est consuetudo, & dum consuetudini non resistitur, facta est necessitas; id est, magna difficultas. Hodie (inquit idem S. Doctor lib. 2. contra Fel. c. 8.) libera voluntate faciunt homines consuetudinem, quam cum fecerint, facile superare non possunt.

Hanc consuetudinem malorum operum tollit, seu impedit timor gehennae. Proinde (inquit Augustinus Epist. 120. c. 18.) praemisus timor in cor nostrum, pellit ibi consuetudinem malorum operum, & servat charitati locum, qua tanquam Dominam veniente, ut illa insidat, abscedit. Hinc nascitur

Tertius fructus, puta, facilitas bene faciendi. Timent quidem (ait Augustinus in Psalm. 127.) sed non amant iustitiam, cum autem per timorem continent se a peccato, fit consuetudo iustitiae, & incipit quod durum erat amari, & dulcescit Deus, & iam incipit homo iuste vivere, propterea non quia timet poenas, sed quia amat aeternitatem.

Quartus & ultimus fructus est, ut dum peccatores vehementer timent poenas, quas Deus transgressoribus legis comminatur, timore pressi, & coarctati ad Dei misericordiam

Y diam

illi non meretur nomen dilectionis simpliciter.

Quod verò Concilium loquatur de dilectione Dei tanquam fontis omnis iustitiae, non excludit quin dilectio illa sit amor benevolentiae, seu amor Dei propter se, sed significat amorem illum debere ferri in Deum ut supernaturalem finem & Auctorem, ille autem potest esse spei & charitatis; sicut amor naturalis, quo Deus diligitur ut Creator, & Auctor naturae, potest esse concupiscentiae, diligendo illam perfectionem Dei in se, & etiam benevolentiae, diligendo illum in se.

Confirmatur II. quia Concilium eadem sess. can. 3. definit, neminem sine gratia excitante & adjuvante credere, sperare, diligere, poenitere posse, sicut oportet, ut ei iustificacionis gratia conservetur; quibus verbis procul dubio comprehenditur dilectio Dei propter se super omnia, & Poenitentia seu Contritio charitate perfecta: ergo etiam cap. 6.

Responderi posset, ait Quidam, in isto Canone aliquid amplius contineri, quam in cap. 6. idque quia desumptus est verbotenus ex Arauf. II. can. 6. Quare nec in margine sit remissio ad cap. 6. uti fit in aliis Canonibus, in quibus praecise supmatur doctrina capitum.

Fateor, in margine non sit remissio ad cap. 6. sed ad cap. 5. idque quia praecipuum intentum illius Canonis est, definire necessitatem gratiae praevenientis & adjuvantis. Interim enumerantur actus dispositivi ad iustificacionem, & nulla est ratio dicendi, quod diversi ab iis actibus, quos Concil. enumeraverat cap. 6. Quod autem additur, illum Canonem esse verbotenus desumptum ex Arauf. II. can. 6. haud facile credit, qui textum inspexerit.

Habes itaque benigne Lector tres diversas interpretationes illius loci Concil. Tridentini, quem Adversarii putant validissimum ad impugnandam nostram doctrinam: elige quam volueris, & citius dixeris, Concilium non adversari nostrae Conclusioni. Si autem a me queritur, an D. Augustinus ei repugnet? Respondeo;

62. Maltus est fructus timoris gehennae. Primus est vocatio ab opere peccati. S. Aug.

63. Secundus impeditio consuetudinis peccandi. S. Aug.

64. Tertius facilitas bene faciendi. S. Aug.

65. Quartus confugium ad Dei misericordiam.

ltem
entur
ver-
quam
ra in-
fecta;
runt,
si, ti-
im de
endit
cessa-
nma-
ulto-
con-
actu
omnia
nteri,
io ibi
m in-
ceni-
onfi-
u ge-
dile-
e est
men-
selli.
BA.
Ac-
mul-
sum-
scri-
88.
Concilium
descriptis
dispositi-
vionem qua
optima est
latii,
extra
t ne-
per-
arius
p. 4.
28.
illa
Occurrunt
obliqua.
tio-
quasi
jam
a di-
seu
illud
mod.
onem
Et
verè
dile-
nor-
tali